

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΣ ΚΑΙ ΑΛΜΥΡΟΥ
κ. κ. ΙΓΝΑΤΙΟΥ
ΣΤΟ 5^ο ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΥΤΩΝ
ΒΟΛΟΣ, 27/9/2012

Αγαπητοί σύνεδροι,

Μερικά χρόνια πριν, το 2005, από το βήμα της Ακαδημίας Θεολογικών Σπουδών της Μητροπόλεώς μας, ο Μητροπολίτης Διοκλείας, ο γνωστός σε όλους μας Κάλλιστος Ware, σε μια σημαντική ομιλία του είχε σημειώσει με έμφαση ότι το επίκεντρο του θεολογικού στοχασμού (στην ορθόδοξη προοπτική) για τον 21^ο αιώνα θα (πρέπει να) είναι ο άνθρωπος, η *ανθρωπολογία*, ο λόγος περί του ανθρώπου. Είναι αλήθεια ότι τις τελευταίες δεκαετίες η ορθόδοξη θεολογία, ιδιαίτερα στον τόπο μας, πέρασε - έπειτα από μια περίοδο συνειδητής ή ασυνείδητης «βαβυλώνιας αιχμαλωσίας» (Φλωρόφσκυ) ή «αφασίας» (Ζηζιούλας) - μια θεολογική άνθιση, από το κλείσιμο στον εαυτό της σε ένα άνοιγμα προς τον κόσμο, την κοινωνία και τον πολιτισμό, μια αναγέννηση που την επανέφερε, σε πολλές περιπτώσεις, με αξιώσεις στο τραπέζι του δημόσιου διαλόγου για το νόημα της ανθρώπινης ζωής και του επιστητού. Παρά τις όποιες ενστάσεις θα μπορούσε κάποιος να έχει για το ανανεωτικό αυτό ρεύμα της δεκαετίας του '60 και '70, δεν μπορεί παρά να παραδεχθεί την ίδια στιγμή ότι η θεολογία, αναβαπτισμένη μέσα στην μακραίωνη ζώσα παράδοσή της, βγήκε από την εσωστρέφεια, επιχειρώντας να συναντήσει την ανθρώπινη ύπαρξη, τον κάθε άλλο άνθρωπο, προκειμένου να τον αγκαλιάσει για να απαντήσει -λιγότερο ή περισσότερο επιτυχώς- στις υπαρξιακές ανάγκες του, που ολοένα και περισσότερο έρχονται και λόγω της πολύπλευρης οικονομικής, πνευματικής, ηθικής κρίσης που σήμερα αντιμετωπίζουμε, στο προσκήνιο του καθημερινού βίου.

Έτσι, με αφετηρία και επίκεντρο την θεολογία του προσώπου μέσα από μια βαθιά λειτουργική και συγκεκριμένα ευχαριστιακή προοπτική, η ορθόδοξη θεολογία του δεύτερου μισού του 20^{ου} αιώνα, έδειξε ότι μπορεί να αφουγκραστεί με τρόπο γενναίο τις προκλήσεις και απαιτήσεις των καιρών της και να αναμετρηθεί με τις ανάγκες και τα προβλήματα του ανθρώπου, αποφεύγοντας παρωχημένες θεωρητικές και μεταφυσικές ενασχολήσεις και ενατενίσεις. Η θεολογία έκτοτε επεχείρησε ένα δειλό ή τολμηρό - δεν έχει σημασία - διάλογο με τις επιστήμες του ανθρώπου, αξιοποιώντας σε πολλές

περιπτώσεις σύγχρονες μεθόδους ανθρωπολογικής δράσης και διαλόγου, προκειμένου να «εμπολιτίσει» στο νύν της Ιστορίας το Ευαγγέλιο. Έχοντας απέναντί της έναν άνθρωπο, διαφορετικό από εκείνον του μεσαιωνικού κοσμοειδώλου, η ποιμαίνουσα Εκκλησία καλείται να συναντήσει και συγχωρήσει τον άνθρωπο που είναι εγκλωβισμένος στα πιεστικά δεσμά μιας αγχωτικής, συχνά πλασματικής, πραγματικότητας, η οποία του γεννά πολλές ψυχοπαθολογικές καταστάσεις, του δημιουργεί ενοχές και ψυχολογικά τραύματα, που όχι μόνο είναι συχνά πρωτόγνωρα, αλλά απαιτούν εξειδικευμένη αντιμετώπιση. Αυτό το νέο μοντέλο ανθρωπολογικής διαμεσολάβησης, όπως προσφέρεται από το χώρο των επιστημών της ψυχικής υγείας, είναι που το ποιμαντικό έργο της Εκκλησίας οφείλει να γνωρίσει και να οικειοποιηθεί, αν θέλει να εξακολουθεί να παίζει κάποιο, μάλιστα σημαντικό, ρόλο στην ζωή του ανθρώπου και της κοινωνίας, και όχι απλά και μόνο να νομίζει ότι παίζει.

Επομένως, εάν ο άνθρωπος βρίσκεται σήμερα, όπως φαίνεται, στο επίκεντρο του προβληματισμού του θεολογικού λόγου αλλά και της ποιμαντικής πράξης, καθίσταται επιβεβλημένη ανάγκη, ειδικά σε καιρούς χαλεπούς, η στενή συνάντηση και συνεργασία της ποιμαντικής θεολογίας με τις επιστήμες του ανθρώπου, και ειδικά την ψυχολογία, την ψυχανάλυση, την ψυχοθεραπεία κλπ. Κατανοώντας ότι ο άνθρωπος ζει πλέον σε έναν κόσμο, όπου οι *συνθήκες* είναι τελείως διαφορετικές απ' ό,τι παλαιότερα, ζητήματα που παλαιότερα εθεωρούντο ξένα, αδιάφορα ή ακόμη και “ταμπού” για την ποιμαντική πράξη (όπως λ.χ. ο έρωτας και η σεξουαλικότητα) ή ποικίλα καινούργια προβλήματα, που αναφύονται μέσα στο οικογενειακό, εργασιακό και άλλο περιβάλλον και αφορούν στις διαπροσωπικές σχέσεις, στο νόημα της ζωής, τα βιώματα των ανθρώπων δεν μπορούν πλέον να αφήνουν απαθείς τους ποιμένες μας, εάν επιθυμούμε να διακονήσουμε τον συγκεκριμένο άνθρωπο, να σηκώσουμε το σταυρό του, στην πράξη και όχι απλά στα *όμορφα* λόγια, προκειμένου να τον βοηθήσουμε να επανακτήσει την εσωτερική του ισορροπία και την αρμόζουσα θέση του στον κοινωνικό περίγυρο. Η ποιμαντική πράξη της Εκκλησίας μας οφείλει, εμπνεόμενη τελικά από τα διδάγματα και τις κατακτήσεις της θεολογικής αναγέννησης (γεγονός που δεν έχει συντελεστεί ακόμη στο βαθμό που θα μπορούσε) να αναπτύξει μια *προσωποκεντρική* ποιμαντική θεώρηση του ανθρώπου, όπου ο άλλος θα αντιμετωπίζεται πέραν των συχνά διαιρετικών ιδιοτήτων του φύλου, της φυλής, της τάξης κλπ., πέραν των κατηγοριών του

αμαρτωλού και του καθαρού, που συχνά φορτώνουν τους πιστούς μας με ανυπέρβλητα ψυχολογικά τραύματα και εμπόδια. Αυτή η ποιμαντική πρακτική θα τον αντιμετωπίζει, λοιπόν, ως μοναδικό και ανεπανάληπτο πρόσωπο, απέναντι στο οποίο ο ποιμένας έχει απόλυτη ευθύνη και ρόλο να διαδραματίσει, ζητώντας ή απαιτώντας συχνά και την αρωγή των ψυχοθεραπευτών.

Η ποιμαντική πρακτική της Εκκλησίας, ακολουθώντας το κάλεσμα του μοναδικού Ποιμένα της, του Χριστού, οφείλει να αφουγκράζεται και τελικά να σαρκώνεται στην κάθε επιμέρους (κλινική) περίπτωση, όπου και όποτε ο άνθρωπος, ο κάθε άνθρωπος (αυτόχθων ή μετανάστης) καλεί συχνά σιωπηρά για βοήθεια, επιχειρώντας την αποτελεσματική θεραπεία χρόνιων τραυμάτων και ενοχικών συνδρόμων, που οφείλονται σε πολυπαραγοντικές αιτιότητες, που κρατούν δέσμιο τον άνθρωπο, ακυρώνοντας στην πράξη την ταυτότητά του, ως τέκνου του Θεού, δηλαδή ως ελεύθερου ανθρώπου που εικονίζει την ελευθερία του Δημιουργού και Πατέρα του. Η Εκκλησία, όλοι γνωρίζουμε, έχει ως στόχο της πάντοτε τη σωτηρία (σώος=ολόκληρος) του ανθρώπου, την ακεραιότητά του ως ανθρώπινης υπάρξεως, και προκειμένου ο στόχος αυτός να πραγματωθεί η ψυχοσωματική υγεία και η ωρίμανση του ανθρώπου αποτελούν παράγοντες απόλυτα αναγκαίους.

Η ανάγκη στενής και ενεργού, συνεργασίας των ποιμένων μας με τους ειδικούς ψυχοθεραπευτές είναι πέραν από κάθε αμφιβολία ιδιαίτερα αναγκαία στη σημερινή συγκυρία, όπου ο λαός, ιδιαίτερα της πατρίδας μας, χρειάζεται στήριξη και στήριγμα, απ' όπου θα κρατηθεί για να αναγεννηθεί μέσα από τις στάχτες του και να κοιτάξει με αισιοδοξία το μέλλον των παιδιών του. Η ποιμαίνουσα Εκκλησία οφείλει να διαδραματίσει αυτόν τον ρόλο, να απαγκιστρωθεί επιτέλους από γραφειοκρατικές νοοτροπίες που την κρατούν όμηρη μιας αρτηριοσκληρωτικής και παρωχημένης νοοτροπίας, και να ξεχυθεί, ως το «άλας του κόσμου», για να θεραπεύσει τα πάσχοντα μέλη του λαού του Θεού, συνάζοντάς τον γύρω από την μόνη διαχρονική και αληθή ελπίδα του κόσμου, που είναι ο Κύριός μας.

Και είναι αλήθεια ότι από ετών η ελλαδική Εκκλησία, τόσο σε συλλογικό όσο και σε τοπικό επίπεδο, αφουγκραζόμενη συχνά τον παλμό της εποχής, επιχειρεί τέτοια ανοίγματα, ερχόμενη σε διάλογο με τους θεράποντες της ψυχικής υγείας, αξιοποιώντας τις γνώσεις, την εμπειρία, και το ενδιαφέρον τους για τον άνθρωπο, τον ίδιο άνθρωπο, που όλοι μας από κοινού διακονούμε. Έτσι,

στο πλαίσιο αυτό έχουν ήδη πραγματοποιηθεί στη Μητρόπολή μας, στο πλαίσιο των Σχολών γονέων και της διαρκούς επιμόρφωσης των κληρικών μας, συνεχείς συναντήσεις, διαλέξεις, σεμινάρια πάνω σε θέματα διαλόγου και συνεργασίας της ποιμαντικής πράξης με την ψυχοθεραπευτική πρακτική, προκειμένου να μπορέσουμε σήμερα, *τώρα*, να σταθούμε δίπλα στον χειμαζόμενο άνθρωπο και λαό για να του προσφέρουμε όχι απλώς παρηγοριά, αλλά διέξοδο και πραγματική ανακούφιση από τα προβλήματά του.

Χαίρομαι ιδιαίτερα που η πόλη του Βόλου και η Μητρόπολή μας, για μια ακόμη φορά, καθίστανται το επίκεντρο διαλόγου και συνάντησης ανθρώπων από διαφορετικούς χώρους, οι οποίοι έρχονται από διάφορα μέρη του κόσμου και της πατρίδας μας για να προβληματιστούν πάνω στα κρίσιμα αυτά ζητήματα, προσφέροντας το χρόνο και την εμπειρία τους στον κάθε άνθρωπο, που τη χρειάζεται. Εύχομαι, λοιπόν, πλήρη επιτυχία στις εργασίες του συνεδρίου αυτού και να γνωρίζετε ότι η τοπική μας Εκκλησία θα είναι πάντοτε πρόθυμη να φιλοξενεί ή να διοργανώνει τέτοιες πολύτιμες για τον άνθρωπο της εποχής μας εκδηλώσεις.